

"זה לא נראה כך, אבל למעשה אנחנו פועלים ממניעים אגואיסטיים"

אברי לויטן, מייסד פסטיבל "מוזתיקה", מספר על העמותה הייחודית שהקים שחבריה מנגנים מוזיקה קלאסית בבתי כלא, בתי חולים, בתי ספר לתלמידים עם צרכים מיוחדים ומרכזים לחסרי בית • לויטן: "זו חוויה מדהימה לנגנים. הם יודעים שהם לא הולכים לנגן ב'קורנגי הול' אלא בפני אסירים, חולים או פליטים. אחרי קונצרט כזה הם אומרים שעכשו הם מבינים למה בנו לעסוק במוזיקה" **עומר שומרוני**

בימים הקרובים ייצא לדרך בארץ פסטיבל יוצא דופן, הנושא את השם "פסטיבל מוזתיקה הבינלאומי למוזיקה בקהילה". השם "מוזתיקה" (Musethica) מורכב מהלחמה של שתי מילים, "מוזיקה" ו"אתיקה". בבסיס הפרויקט, שיתקיים בין ה-16 ל-25 בחודש, עומדת יוזמה יוצאת דופן: לבצע מוזיקה קלאסית לא רק לקהל "רגיל", אלא גם - ואפילו כמיוחד - לשוהים במוסדות חברתיים שונים: בתי כלא, בתי חולים, מרכזים לחסרי בית ועוד. בנוסף, פונים חברי הפרויקט גם לקהל צעיר בגני ילדים ובבתי ספר שאינם חשופים למוזיקה קלאסית. "הרעיון התחיל עם כיתה שלימדתי בבית הספר הגבוה למוזיקה בסרגוסה, ספרד", מספר הוויולן הישראלי גרמני אברי לויטן, מייסד הפרויקט. "זו היתה כיתה של צעירים מצטיינים, שלמדו עם מורים מעולים. הבעיה היתה שהצעירים האלו ניגנו בעיקר בפני העמיתים שלהם והמורים שלהם, ולא התנסו מספיק בנגינה בפני קהל. באחד הימים פגשתי מרצה לככללה, שהציעה להגיע עם המוזיקה לקהלים לא שגרתיים. מכאן התפתח הרעיון לנגן בפני קהלים שאין להם גישה לקונצרטים 'רגילים', עקב סיבות פיזיות או סוציו-אקונומיות. היא אירגנה לנו קונצרטים בבתי כלא, בתי חולים ומוסדות לחינוך מיוחד,

ועקב התגובה המדהימה של הקהל החלטנו להרחיב את הפרויקט למוסדות נוספים ולא רצות נוספות". לויטן (42), מתגורר בברלין מזה 15 שנה, הוא מופיע בעיקר כוויולן סולן, ומנגן בקביעות גם בהרכבים קאמרליים. הוא מספר שפרויקט "מוזתיקה" מתקיים כיום בשבע מדינות, שישראל היא אחת מהן. הפעילות בארץ התחילה בשנה שעברה, ובסוף החודש תקיים העמותה את הפסטיבל השני שלה בארץ. הפסטיבל השנה יארח 14 מוזיקאים. חלקם נגנים בעלי שם בינלאומי: הכנרים סרגיי אוסטרובסקי ורועי שילוח, אברי לויטן עצמו (ויולה), ונגן הצ'לו אורפאו מנרוצי. חלק אחר מורכב ממוזיקאים צעירים מצטיינים מהארץ והעולם. הפסטיבל יכלול כ-20 קונצרטים במגוון מוסדות חברתיים ברחבי הארץ, שינוגנו לאוכלוסיות השוהות במקום ללא עלות. בין היתר ינגנו חברי "מוזתיקה" במחלקה הסגורה במרכז הרפואי גהה, קמפוס "ביאליק רוגוזין" בתל אביב, מרכזי עמותת אל"ט לילדים אוטיסטיים, מרכזי אק"ם לקימום אנשים עם מוגבלות שכלית, בתי ספר לחינוך מיוחד, גני ילדים, מועדוני קשישים ועוד. בנוסף הם יקימו שלושה קונצרטים "רגילים" לקהל הרחב, בתשלום, בכאר שבע (21 באוקטובר) ובתל-אביב (23 ו-24 באוקטובר).

(צילומים: יחי'צ')

חברי "מוזתיקה" באחד מבתי החולים בארץ. שילוב של מוזיקה ואתיקה

למלגות האלו יש מורלים שונים של מימון: בספרד אנהנו מקבלים מימון מהמדינה, בברלין יש תמיכה של השלטון המקומי, ובמקומות אחרים אנהנו תלויים בתומכים".

● אתה עצמך רואה מזה כסף? "אני לא מרוויח מהפרויקט הזה כסף, אבל יש לי ממנו הרבה סיפוק. מי שכן מקבל שכר הם המורים בפרויקט, שמקבלים שכר על ההוראה".

ביצועי המוזיקה הקלאסית במקומות כה לא שגורים הניבו אנקדוטות למכביר. "היה לנו קונצרט במעון להסרי בית בספרד, אליו הגיע מבקר מוזיקה מקומי שכתב ביקורת מוזיקלית על הקונצרט". מספר לויטן: "היה עוד מקרה מיוחד בפולין: לאחד הקונצרטים ה'רגילים' שלנו הגיעו עשרה אסירים בליווי משטרת, אחרי שנחשפו להרכב בהופעה בתוך בית הכלא ורצו לשמוע אותנו שוב. הם הופיעו אמנם בכגרים אורחיים, אבל קשה היה לפספט אותם. אחרי הקונצרט הם חזרו כללא. זה היה מרגש מאוד עבורנו לראות שהגיעו".

לויטן: "לעיתים רמת הקשב בקונצרטים הקהילתיים היא יותר גבוהה אפילו מזו של הקהל ה'רגיל'".
לדוגמה, ביצענו חמישייה של דבז'אק בכלא מעשיהו, והיה באולם שקט מוחלט. לא רצו שנלך"

יכול לשבת קרוב אלינו".

● הנגנים הצעירים בפרויקט מקבלים שכר?
 "לא. המודל עובד כך שהצעירים מופיעים ללא תמורה, אבל גם לא משלמים על כיתות אמון וחזרות שמועברות להם על-ידי טובי המוזיקאים בעולם. בנוסף, כל הנגנים מקבלים מלגות שמכסות להם את הוצאות הלינה, הטיסות והכלכלה.

הקשב בקונצרטים הקהילתיים היא יותר גבוהה אפילו מזו של הקהל ה'רגיל'. לדוגמה, ביצענו חמישייה של דבז'אק בכלא מעשיהו, והיה באולם שקט מוחלט. לא רצו שנלך".

● כמה אנשים יושבים בקהל בקונצרט קהילתי שבוה?
 "זה משתנה. במעשיהו היו בערך 120. אבל בדרך כלל אנהנו מעדיפים שיהיו בקהל רק 30-40 איש, כי אז הקהל

בפסטיבל תיחשף לראשונה "רביעיית מוזתיקה ישראל", אותה ייסדה העמותה השנה. הרביעייה הצעירה תשתלם במהלך השנה הבאה בהדרכת חברי "הרביעייה הירושלמית" המהוללת, והחל מדצמבר תצא גם לקונצרטים קהילתיים באופן קבוע.

לקבל דרך תרומה

לויטן מציין כי המודל של "מוזתיקה" הוא לקיים מינימום של 85% מהקונצרטים במקומות החברתיים. "עם זאת, מהות הפרויקט היא לא של נדבנות ולא של תרומה לקהילה", הוא מדגיש. "הוא קודם כל פרויקט חינוכי, שנועד לאפשר לנגנים הצעירים להופיע בפני קהל. אנהנו עושים את זה למען עצמנו. זה לא נראה כך, אבל למעשה אנהנו פועלים ממניעים אגואיסטיים".

לדבריו, נגני הפרויקט אינם עושים הנחות לקהל הקהילתי מבחינת החומרים. "הם מנגנים את הרפרטואר הקלאסי התובעני ביותר, כמו יצירות של בטהובן, דבז'אק, ברהמס ואחרים. מה שכן, הקונצרטים בקהילה קצרים יותר, בין 40 דקות לשעה, ואנהנו תמיד מקפידים לקיים דיאלוג עם הקהל אחרי הקונצרט".

● איך מנזר הקהל שלכם? קשה להשוו על אסירים בבתי כלא או על מאוששמים במחלקה סגורה בקהל טבעי למוזיקה קאמרית. "אני מופתע לטובה מהתגובות. לעיתים רמת

הקונצרטים של "מוזתיקה" לקהל הרחב [בתשלום] יתקיימו בקונסרבטוריון באר-שבע (21 באוקטובר) ובקונסרבטוריון "שטריקר" בתל-אביב (23 ו-24 באוקטובר). החזרות וכיתות האמן יהיו פתוחות לקהל. אתר הפרויקט בעברית: musethica.org/he